

Risør Akvarium

Kartlegging av status

Skisse til strategi for utvikling

Innhold:

1.	Innledning.....	2
2.	Status.....	2
	2.1. Organisatorisk.....	2
	2.2. Bygning.....	3
	2.3. Utstillingskar.....	3
	2.4. Vannforsyning.....	3
	2.5. Utstilling museumsgjenstander.....	4
	2.6. Besøksstall.....	4
	2.7. Økonomi.....	5
3.	Skisse til strategi for utvikling.....	6
	3.1. Rammer.....	6
	3.2. Muligheter.....	7
	3.2.1. Utvidelse av arealer.....	7
	3.2.2. Utvidelse av sesong.....	9
	3.2.3. Samarbeid med skoler, institusjoner, organisasjoner, foreninger og reiseliv.....	9
	3.2.4. Samarbeid med offentlige myndigheter.....	9
4.	Forslag til videre fremdrift.....	10

Tabeller

Tabell 1: Oversikt over arealer.....	3
Tabell 2: Oversikt over kar.....	3
Tabell 3: Noen nøkkeltall for besøk ved Risør Akvarium.....	5
Tabell 4: Resultat for Risør Akvarium i perioden 2006-2010.....	5
Tabell 5: Budsjett for Risør Akvarium for 2011.....	6
Tabell 6: Budsjett 2011 justert for billettpris og besøksstall.....	6
Tabell 7: Besøksstall ved Akvariet pr mnd. etter justerte tall til gjennomsnittlig besøk..	7

Figurer

Figur 1: Flytskjema for vannforsyningen til Risør Akvarium.....	4
Figur 2: Antall besøkende ved Risør Akvarium i perioden 1996-2010.....	4
Figur 3:inntekter, utgifter og balanse for justert budsjett 2011.....	6
Figur 4: Folkeparken gitt i gave til Risør Kommune.....	8
Figur 5: Risør Akvarium med Dampskipsbrygga og Folkeparken.....	8

1. Innledning

”Risør Akvarium ble åpnet i 1996 og er det eneste saltvannsakvariet på Sørlandet.... Det er derfor nå 15 år siden etableringen og skal det overleve er det helt avhengig av å utvikle både innhold og formidling av dette..... Hva kan gjøres for å løfte innholdet, få større fokus på formidling og ta en posisjon som landsdelens Akvarium?” Dette er sitert fra en søknad sendt Næringsfondet øst i Agder fra Risør Akvarium. Prosjektet er innvilget og Akvariet har leid inn Feedback Aquaculture v/Jan Morten Homme.

I et møte med representanter fra Akvariet og Risør Kommune 05.05.2011 ble et mandat for arbeidet utarbeidet. Det ble også formulert en målsetting for fremtidig aktivitet ved akvariet.

Til stede på møtet var

Knut Henning Thygesen (ordfører, Risør Kommune)

Kjell Skarheim (styret, Risør Akvarium)

Tore Barstad (Risør Akvarium)

Sølvi Byberg (Risør barneskole)

Jan Morten Homme (Feedback Aquaculture)

Mandatet for arbeidet ble utformet som

- a) Kartlegging av status for akvariet
- b) Skisse til strategi for utvikling av akvariet

Målsetting:

”Akvariet skal være et regionalt senter for kunnskapsformidling og undervisning i marin kunnskap”.

2. Status

2.1. Organisatorisk

Risør Akvarium er en stiftelse med en stiftelseskapital på 2,2 mill NOK. Som en del av stiftelseskapitalen ble det tidligere havnelageret på Dampskipsbrygga overført vederlagsfritt fra Risør Kommune til Stiftelsen Risør Akvarium. Stiftelsesdato er 21.03.1997.

Styret i akvariet består av:

Stein Brox Nilsen (styreformann)

Kjell Olav Skarheim (styremedlem, Risør Kommune)

Tore Skarvang (styremedlem)

Kjell Emil Naas (styremedlem)

Anders Hjelmert (styremedlem, Havforskningsinstituttet, Flødevigen)

Daglig leder: Tore Barstad

Teknisk ansvarlig/HMS: Arild Eeg

Vedtektsfestet formål:

Ivareta og drive sjøakvarium med publikumsbesøk, informasjonsvirksomhet til skoler og institusjoner samt kunne være feltbase i marinbiologisk forskervirksomhet.

2.2. Bygning¹

Risør Akvarium har lokaler med en samlet grunnflate på rundt 500 m².

Tabell 1: Oversikt over arealer.

Rom	m ²
Gulvareal utstillingshall	140
Auditorium	10
Ledige rom (2 stk)	25
Kontor	10
Resterende (kar, teknisk, toalett, gang mm.)	315

Behov: Det er et generelt behov for oppussing av lokalene. Videre må ledige rom innredes. Dette bør gjøres etter at behov er klarlagt som følge av fremtidig samarbeid, strategi og utvikling.

2.3. Utstillingskar

Samlet karvolum er på rundt 66 m³.

Tabell 2: Oversikt over kar.

Kar	m ³
Store kar (6 stk)	55
Mellomstore kar (8 stk)	10
Små kar (14 stk)	1

Akvariet har fått innvilget midler til digitale informasjonstavler og lyssetting i 2011 fra Sparebanken Sør.

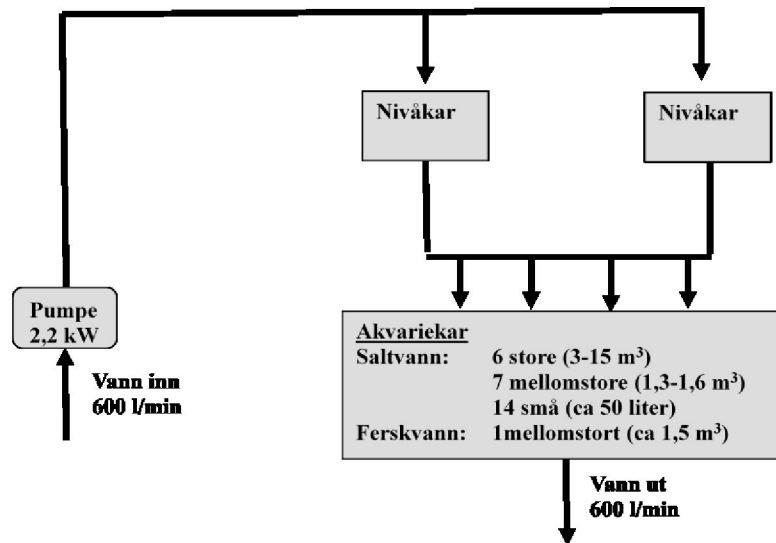
Behov: Bedre informasjon om utstillingene. Generell gjennomgang av tema for utstilling. Dette bør også gjøres sammen med fremtidige samarbeidspartnere, slik at utstillingen har fokus på behovene (f.eks. undervisning i skolen).

2.4. Vannforsyning

Vannforsyningen til Akvariet er et vanlig gjennomstrømningsanlegg. Enkelte kar har resirkulering. Vannet blir hentet på 45 m dyp. Det blir benyttet en vannpumpe med kapasitet 600 l/min. Det er en pumpe i backup med kapasitet på 1000 l/min. Ved havari eller behov for mer vann inn i anlegget kan denne pumpen benyttes. Oksygenmålinger i Akvariet indikerer at vannforsyningen er tilstrekkelig.

Behov: Det er et ønske å få installert sandfilter på inntaksvannet til akvariet. Dette vil hjelpe til å minske forurensing av karene med fremmedorganismer og slam. Gjennomgang av alt teknisk for å øke sikkerheten på anlegget.

¹ Oppgitte arealer og karvolum er omtrentlige

Figur 1: Flytskjema for vannforsyningen til Risør Akvarium.

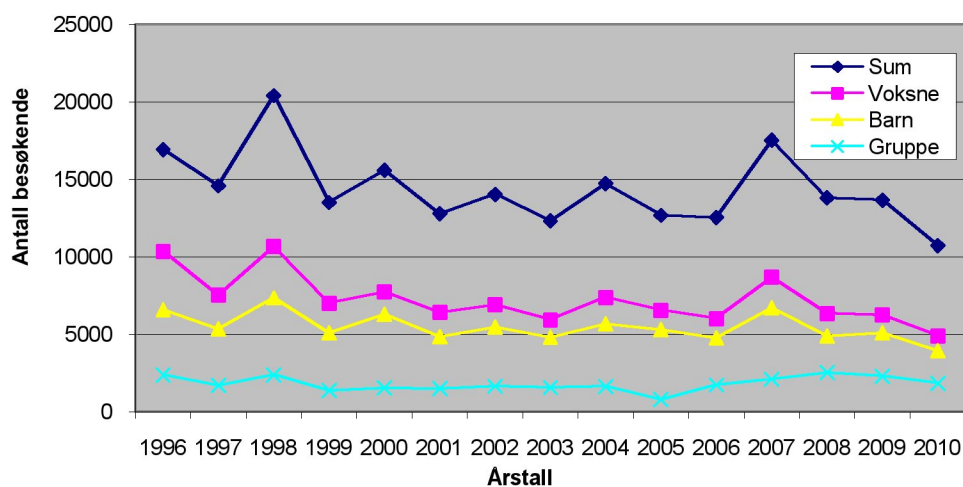
2.5. Utstilling museumsgjenstander.

Risør Akvarium har en flott utstilling av gamle gjenstander fra Risør Museum. Denne utstillingen kan det gjøres mye mer ut av med god informasjon.

Behov: Bedre informasjon og synliggjøring av museumsgjenstandene.

2.5. Besøkstall

En oversikt over antall besøkende er vist i figur 2. Besøkstallene har i hele perioden 1996 til 2010 variert stort sett mellom 12.000 og 15.000 personer. Høyest er 1998 med over 20.000 besøkende. Året 2007 var det nest høyeste noensinne med 17.530 besøkende. Året 2010 har det laveste besøket noensinne med 10.734 besøkende.

Figur 2: Antall besøkende ved Risør Akvarium i perioden 1996-2010.

Tabell 3: Noen nøkkeltall for besøk ved Risør Akvarium.

	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Desember
Antall besøkende	0	100	200	300	400	1 100	7 200	1 600	240	200	100	0
Antall dager åpent pr mnd	0	8	8	8	8	16	30	14	8	8	8	0
Besøk pr dag	0	13	25	38	50	69	240	114	30	25	13	0
Antall timer åpent pr dag	0	4	4	4	4	4	6	4	4	4	4	0
Totalt antall timer åpent	0	32	32	32	32	64	180	56	32	32	32	0
Antall besøkende pr time	0	3	6	9	13	17	40	29	8	6	3	0

Tallene i tabell 3 er satt opp med bakgrunn i budsjettet for 2011, og dette tar utgangspunkt i besøket i 2010. Det alt vesentlige besøket er i fellesferien i juli. Juli er den måneden med best besøk pr dag, og er eneste måneden som har åpent hver dag. Volumet på besøket varierer fra år til år, men økningen i besøket kommer stort sett på sommeren i juni, juli og august (egne besøksdata fra Akvariet).

Behov: Øke besøket og bruken av Akvariet utover sommersesongen.

2.6. Økonomi

Som tabell 4 viser, har tilskuddet fra Risør kommune til Akvariet økt fra 150.000 i 2006 til budsjettert tilskudd på 410.000 i 2011. Den vesentligste kostnadsøkningen i denne perioden er lønnskostnad. Akvariet har i dag ca 1,5 stilling, bestående av daglig leder og ekstrahjelp. Akvariet har ikke inntekter til å dekke løpende driftskostnader, og budsjettet for 2011 går i balanse takket være tilskuddet fra Risør kommune. Om vi ser bort fra tilskuddet utbetalt i januar, går driften i underskudd alle måneder unntatt juli (se tabell 5).

Tabell 4: Resultat for Risør Akvarium i perioden 2006-2010

	2006	2007	2008	2009	2010	Budsjett 2011
Inntekter						
Billett inntekter	478257	676956	516328	655962	570530	572000
Varesalg	91292	100609	82775	92059	58837	58000
Andre inntekter		2398		14134	2242	
Tilskudd RK	150000	150000	300000	300000	400000	410000
Andre tilskudd			100000	40000	9804	
Inntekter totalt	719549	929963	999103	1102155	1041413	1040000
Kostnader						
Innkjøp salgsvare	37738	45771	58387	53423	27147	27000
Lønnskostnad (inkl. avg.)	296429	316509	545005	650694	630108	632000
Andre driftskostnader	462479	389661	444358	457063	358635	380000
Kostnader totalt	796646	751941	1047750	1161180	1015890	1039000
Resultat	-77097	178022	-48647	-59025	25523	1000

Budsjettet for 2011 er satt opp med utgangspunkt i resultat fra 2010. Dette var et år med det laveste besøkstallet siden akvariet åpnet.

Tabell 5: Budsjett Risør Akvarium for 2011.

Budsjett 2011													SUM
Faktor	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Desember	
Billett pris	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	
Faktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
Antall besøkende	0	100	200	300	400	1 100	7 200	1 600	240	200	100	0	11 440
Inntekter													
Billett inntekter	0	5 000	10 000	15 000	20 000	55 000	360 000	80 000	12 000	10 000	5 000	0	572 000
Varesalg					4 000	6 000	35 000	8 000	5 000				58 000
Andre inntekter													0
Offentlig tilskudd	410 000												410 000
Inntekter totalt	410 000	5 000	10 000	15 000	24 000	61 000	395 000	88 000	17 000	10 000	5 000	0	1 040 000
Kostnader													
Innkjøp salgsvare					1 000	2 500	17 500	4 000	2 000				27 000
Lønnskostnad	43 000	50 000	47 000	47 000	55 000	62 000	71 000	71 000	50 000	47 000	47 000	42 000	632 000
Andre driftskostnader	11 000	35 000	46 500	36 500	9 000	50 000	33 500	22 500	47 500	18 500	9 000	61 000	380 000
Kostnader totalt	54 000	85 000	93 500	83 500	65 000	114 500	122 000	97 500	99 500	65 500	56 000	103 000	1 039 000
Resultat	356 000	-80 000	-83 500	-68 500	-41 000	-53 500	273 000	-9 500	-82 500	-55 500	-51 000	-103 000	1 000

Behov: Øke driftsinntektene.

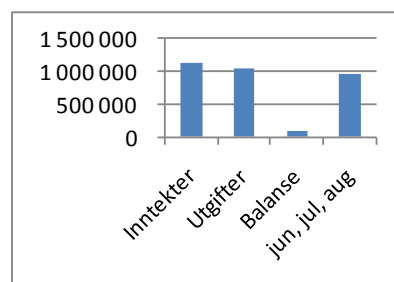
3. Skisse til strategi for utvikling

3.1. Rammer

Akvariet har ca 140 m² gulvareal i utstillingslokalet. Ved 70 mennesker i lokalet blir dette 2 m² pr person. Dette kan synes noe trangt. Ved 47 mennesker i lokalet gir dette 3 m² pr person. Dette tilsvarer omtrent 10 % økning av besøket i juli i forhold til budsjett for 2011. Ved 6 timers åpningstid alle dager tilsvarer dette 7920 besøkende i juli, og er helt likt snittet for besøk i juli fra 1996 til 2010. Ved å øke besøkstallet med 10 % i juli i forhold til budsjett 2011 og 30 % for resten av året, får vi et totalt besøk for året på 13.432 personer. Snittet for årlig besøk fra 1996 til 2010 er 14.388 personer. Ved å fjerne toppårene 1996, 1998 og 2007 blir snittet et årlig besøk på 13.500.

Tabell 6: Budsjett 2011 justert for ny billettpris 2011 og besøkstall (snitt av 1996-2010)

Budsjett 2011 Justert													SUM
Faktor	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Desember	
Billett pris	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	
Faktor	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,1	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	
Antall besøkende	0	130	260	390	520	1 430	7 920	2 080	312	260	130	0	13 432
Inntekter													
Billett inntekter	0	10 400	20 800	31 200	41 600	114 400	633 600	166 400	24 960	20 800	10 400	0	1 074 560
Varesalg					4 000	6 000	35 000	8 000	5 000				58 000
Andre inntekter													0
Offentlig tilskudd	0												0
Inntekter totalt	0	10 400	20 800	31 200	45 600	120 400	668 600	174 400	29 960	20 800	10 400	0	1 132 560
Kostnader													
Innkjøp salgsvare					1 000	2 500	17 500	4 000	2 000				27 000
Lønnskostnad	43 000	50 000	47 000	47 000	55 000	62 000	71 000	71 000	50 000	47 000	47 000	42 000	632 000
Andre driftskostnader	11 000	35 000	46 500	36 500	9 000	50 000	33 500	22 500	47 500	18 500	9 000	61 000	380 000
Kostnader totalt	54 000	85 000	93 500	83 500	65 000	114 500	122 000	97 500	99 500	65 500	56 000	103 000	1 039 000
Resultat	-54 000	-74 600	-72 700	-52 300	-19 400	5 900	546 600	76 900	-69 540	-44 700	-45 600	-103 000	93 560

Figur 3: Inntekter, utgifter og balanse for justert budsjett 2011. Inntekt i juni, juli, august vist.

Justert budsjett for 2011 går med et overskudd på NOK 93.560 uten tilskudd. Budsjettet er justert til gjennomsnittlig besøk og med pris som benyttet i 2011 (se tabell 6). Selv med noe økt besøk resten av året (økt med 30%, juli økt med 10%) er all vesentlig inntekt i juni, juli og august (NOK 963.400) (se figur 3).

Slik akvariet blir utnyttet i dag vil det antagelig være best rent økonomisk å holde stengt fra september til mai. Akvariet blir i dag holdt stengt i desember og januar. Ved å redusere arbeidskostnad til 1 stilling går akvariet fremdeles med NOK 91.400 i overskudd uten tilskudd med stengt fra september til mai (med utgangspunkt i justert budsjett 2011).

Tabell 7: Besøkstall ved Akvariet pr mnd. etter justerte tall til gjennomsnittlig besøk (totalt besøkende 13.432, se også tabell 6).

	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Desember
Antall besøkende	0	130	260	390	520	1 430	7 920	2 080	312	260	130	0
Antall dager åpent pr mnd	0	8	8	8	8	16	30	14	8	8	8	0
Besøk pr dag	0	16	33	49	65	89	264	149	39	33	16	0
Antall timer åpent pr dag	0	4	4	4	4	4	6	4	4	4	4	0
Totalt antall timer åpent	0	32	32	32	32	64	180	56	32	32	32	0
Antall besøkende pr time	0	4	8	12	16	22	44	37	10	8	4	0

Slik besøkstallene har vært siden 1996 og dette sett i sammenheng med arealene Akvariet disponerer, kan det se ut som potensialet er fullt utnyttet i juli. Skal antall besøkende økes må dette først og fremst skje resten av året, eller arealene til akvariet må utvides.

3.2. Muligheter

En løsning som innebærer en stenging av Akvariet i 9 av årets 12 måneder er ikke en god løsning for lokalsamfunnet eller regionen, og antagelig heller ikke for Akvariet selv fordi dette vil umuliggjøre en utvikling av tilbudet.

Risør Akvarium er en ressurs for lokalsamfunnet i Risør, men også en ressurs for hele regionen. Akvariet har først og fremst en samfunnsmessig rolle som kunnskapsformidler.

Potensialet for utnyttelse av Akvariet blir ikke benyttet fullt ut i dag. I sommersesongen kan man utvide aktivitetene ved å benytte mer av arealene knyttet til Dampskipskaia og skjærgården. I sesongen utenom sommersesongen kan man utvikle samarbeid mot skoler, organisasjoner, foreninger og reiseliv. Skal Akvariet ha en berettigelse og mulighet for å klare seg inn i fremtiden må tilbudet utvikles. Med den økonomien og dermed bemanningen man har, er dette antagelig vanskelig å få til. Man er derfor avhengig av å etablere samarbeid med gode partnere. Samarbeidet i seg selv vil antagelig ikke generere så store inntekter utover å dekke økte kostnader. Det økonomiske potensialet for Akvariet ved et samarbeid er at tilbudet kan heves og at dette vil øke inntjeningen gjennom økt billettsalg og salg av årskort. Det er også mye god reklame i at det gjennom et samarbeid kommer mye folk innom Akvariet, slik at tilbudet blir kjent.

3.2.1. Utvidelse av arealer

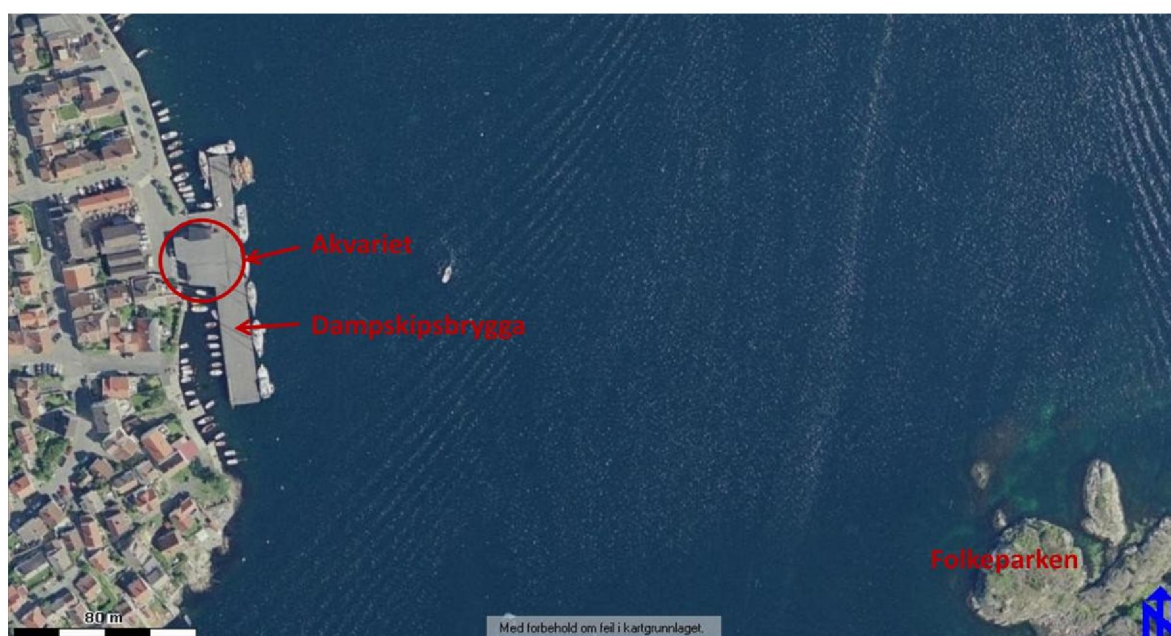
En utvidelse av arealer i bygningsmassen til Akvariet er ikke mulig, eller dette blir i beste fall meget kostbart. Akvariet har imidlertid muligheter for å benytte en del utendørsarealer på Dampskipsbrygga i tilknytning til bygningen. I tillegg til dette kan også driften av Akvariet knyttes opp mot opplevelsespakker i skjærgården.

Holmene fra Grundesund til Stangholmgapet ble i 1932 overdratt som gave til Risør Kommune fra ØsterRisør Arbeiderforenings Understøttelseskasse. Området er i gavebrevet kalt Folkeparken (Holmene).

Dampskipskaia kan f.eks. utnyttes ved bl.a. å sette opp bord og stoler, utleie/utlån av fiskeutstyr, samlekar for fisk på kaia, salg av forfriskninger m.m. I Folkeparken kan man få leie fiskeutstyr, leie båt evt. båtskyss, enkel info om aktiviteter mm. Utstillingene i Akvariet kan også være knyttet opp mot hva man kan gjøre og oppleve ute. Opplevelsene bør derfor knyttes opp mot at man betaler billett og deretter kan benytte seg av mulighetene. Folkeparken kan også benyttes til ekskursjoner med skoleklasser, og er meget godt egnet til dette med mange spennende og lett tilgjengelige marine habitater.

Figur 4: Folkeparken gitt i gave til Risør Kommune.

Figur 5: Risør Akvarium med Dampskipsbrygga og Folkeparken.

Et av vilkårene i skjøtet og gavebrevet for Folkeparken er at ”Risør formannskap skal bestyre Folkeparken.....” Risør Kommune er også grunneier av Dampskipskaia. En utnyttelse av disse arealene må derfor løses og gjøres i samarbeid med Risør Kommune.

3.2.2. Utvidelse av sesong.

En utvidelse av sesongen kan øke inntektene ved Akvariet. Man må da imidlertid samtidig utvikle og øke tilbudet ved Akvariet. Ved at man f.eks. får til aktiviteter som er spennende å følge gjennom året, etablerer aktiviteter som barn og voksne kan delta i, forsetter med fiske fra Dampskipskaia både høst og vår, utvikle tilbud i samarbeid med reiseliv osv. Økonomien ved Akvariet vil antagelig være avhengig av å utnytte nettopp disse mulighetene for økte inntekter. En utvikling av tilbudet gjennom samarbeidet med andre kan muliggjøre dette.

3.2.3. Samarbeid med skoler, institusjoner, organisasjoner, foreninger og reiseliv.

Et samarbeid med aktuelle skoler bør begynne med et samarbeid i regionen. Det er enighet om å starte med et samarbeid mellom nabokommunene Tvedestrand, Risør, Gjerstad og Kragerø. Samarbeidet bør omfatte barnehager, barneskole, ungdomsskole og videregående skole. Gode samarbeidspartnere vil også være Kragerø Maritime Leirskole og Tvedestrand Kystskole (Risøya). Havforskningsinstituttet søker i høst på et prosjekt rettet mot undervisning i det maritime miljø. Risør barneskole, Risør ungdomsskole og Fiane barneskole (Gjerstad) er med på dette prosjektet. Havforskningsinstituttet er interessert i å kunne koble sin aktivitet opp mot evt. prosjekter ved Akvariet. Lokale og regionale organisasjoner og foreninger vil også være gode samarbeidspartnere, som f.eks. historielag (kystkultur), jeger og fiskerforeninger (Tryta), Naturvernforbundet, m.fl. Vitensenteret i Arendal har uttrykt ønske om et samarbeid. Friluftsrådet Sør har allerede utviklet et marint undervisningsopplegg for skolen, og bør kunne bli en god samarbeidspartner. Reiselivet vil være en viktig samarbeidspartner, både for å kunne tilby pakker til besøkende, men også som en samarbeidspartner for å kunne tilby god mat og drikke til besøkende ved Akvariet. Det ligger flere gode serveringssteder i umiddelbar nærhet til Akvariet.

3.2.4. Samarbeid med offentlige myndigheter

Samarbeidet med offentlige myndigheter vil være meget viktig for at Akvariet skal kunne utvikle seg til et lokalt og regionalt tilbud. Akvariets rolle vil være å formidle kunnskap om det marine miljø. Dette er en meget viktig oppgave, og tilbudet innen dette er ikke stort. Skal man ha en slik viktig samfunnsmessig rolle er det særs viktig at kvaliteten på tilbudet er godt.

Risør Kommune, Gjerstad Kommune, Tvedestrand Kommune og Kragerø Kommune vil være viktige samarbeidspartnere. Videre vil det være viktig å samarbeide med regionale myndigheter som Fylkeskommune og Fylkesmann.

4. Forslag til videre fremdrift:

1. Søke om et forprosjekt for å etablere et samarbeid mellom kommunene Tvedestrand, Risør, Gjerstad og Kragerø.

Prosjektet vil rette seg mot å utarbeide en plan for å benytte Risør Akvarium i undervisningen i barnehager, barneskole, ungdomsskole og videregående skole. Prosjektet skal avklare samarbeidets omfang. Prosjektet vil være et regionalt prosjekt, og det er da mulig å søke midler hos fylkeskommune og fylkesmann.

2. Søke om et hovedprosjekt for å gi samarbeidet, som vil bli avklart i forprosjektet, et konkret innhold med undervisningsopplegg, finansiering og tilrettelegging av Akvariet for dette.

I hovedprosjektet, når innholdt skal konkretiseres, vil det også være naturlig å få med andre aktuelle samarbeidspartnere som kan bidra til å heve tilbudet ved Akvariet.

I hovedprosjekt må også Akvariet utarbeide en konkret strategi for å øke besøket slik at billettinntektene kan økes.

Regionale myndigheter vil være naturlige samarbeidspartnere på et hovedprosjekt også.

